

„Másfelől, ha nem csalódom, mi nem hagyunk el itten senkit, sőt igazság szerint azt mondhatjuk, hogy mi vagyunk elhagyottak; mivelhogy a mieink vagy meghaltak, vagy elmenekültek a halál elől, s mintha csak nem is tartoznánk hozzájuk, magunkra hagytak ebben a szörnyű veszedelemben.”

82 Aleš Šteger

NEVEREND *

(részletek a regényből)

Giovanni Boccaccio:

Dekameron

(Fordította:

Révay József)

A bensőmben vezető út

Ha lehunyom szemem, egy utat látok. Egy nő kószál rajta csecsemőjével az ölén. Mezítláb van, haját fejfedő rejti. Jövetele, érkezése aranyat hoz a hajnal egyhangúságába. Egy fiatal nő kóvályog az úton csecsemőjével a karján. Most már ki tudom venni mozdulatlan arcát. Ennek a vidéknek jókora ellentmondásai vannak az arcára írva, a ruhája szakadt és koszos. E vidék feletti égbolt színe a viselete. Egyenes testtartással, méltóságteljesen jár, mintha nem e világból való volna. Hölgyem, álljon meg! Te nő, a csecsemőddel, azonnal állj meg, hozzád szólok. Három, négy, de akár a világ összes nyelvén megparancsolom neked, hogy állj, stop, halt, arrête, megállni! Ha kinyitom a szemem, néha eltűnik az út, csecsemőjével ölén eltűnik a nő. Amikor újra becsukom, újra látom őt, a kanyargó, végtelen utat, rajta a fiatal nőt, aki még szinte siheder lányka, kisdeddal az ölén. Mezítelen talpa tétovázva rója a poros ösvényt, ami egy apró, alig hallható ima. Lába már átlépte a vonalat, a vonal alatti STOP feliratot. Megállj, megparancsolom, hé, te leány kisdeddal az öleden. Állj, vagy lövök! Mögöttem ugyanolyan katonák vannak, mint én. Más hasonló civilek, mint te. Az ellenőrzőpont én vagyok. A határ én vagyok, amelyet senki sem léphet át ellenőrizetlenül, érted? Hallod? Még mindig itt vagy, a csukott szemem mögött? Miért nem állsz meg? Miért nem viszed a csecsemődet a halottak közé, ahová való? Miért cipeled továbbra is csak énfelém, csakis az én hívásaim felé álmaim mélyén, e vidék álmanak mélyén, a rémálmok felé? Ha kinyitom a szemem, ezt hallom. Ha lehunyom, csak azt látom, amint a madarak felszállnak a fákról. Egy girhes, kóbor kutya egy pillanatra megborzong, tíz métert szalad, újra leül a belém kanyargó, az engem követő út szélére. Egy halott nő fekszik az úton, mellette kisdede. Egy szétlőtt arcú lányka fekszik az úton. Kisbaba sírását hallom, de csak akkor, ha kinyitom a szemem. Amikor lecsukom, semmit sem hallok a hajnal egyhangúságában. Csak egy bepólyázott cipót, egy kisbaba fejecskét látok egy vértócsában fekve. Csak katonákat látok teljes harci felszerelésben, katonákat,

akik felemelt puskákkal közelítik meg lassan az úton lévő vértócsát, egy monoton hajnalon. A bensőmben vezető úton, amikor lehunyom a szemem. A kisdéd teste dinamittal van tele, kiabálják felém harcostársaim, bele az éberségembe. Helyesen cselekedtél, megmentettél minket, mindannyiunkat a levegőbe röptetett volna, hallatszik a katonák hangja az út mellől. Jól tudom. Tudni, ez az én munkám. Erre készültem a hadgyakorlatok során. Tudni, ez az én szakmám. Mindannyiunkat megmentettem. Ám, amint lehunyom szemem, soha többé nem látom magam, nem látom a bajtársaimat, nem látom többé a feleségemet és a gyermekeimet, soha nem látom a Sint Catelijna templom mennyezetének stációit és a mi Rue de Flandreunkat. Ha lehunyom szemem, csak az út menti sötét fákat látom, egy utat egy idegen vidéken, egy nőt, csecsemőjével az ölében, aki felém tart. Csak azt látom, folyton, azt a soha meg nem szűnő, bensőmben vezető utat, egy szürke hajnalon, egy mezítlábas rongyos lányt a kisbabájával, akit nem tudok megállítani, egy lánykát, aki halott babájával közeledik, robbanóanyaggal tele, hogy belülről robbantson fel. Egy napon talán sikerülhet is neki. De ez még oly' messze.

83

Új Forrás 2023/8 – Aleš Šteger: Neverend
(részlet a regényből)

Barika

A Kiskölyök a hegyvidékről érkezett, családja birka- és kecsketenyésztésből élt, így közülünk ő volt az egyedüli, aki értette a módját, miként kell velük bänni. Először a kis barikát kell levágni, aztán az öreg jerkét. De a Kiskölyökre senki sem hallgatott. Tehát pusztán makacsságból először az öregnek estünk neki. Miközben kifolyattuk a vérét és nyüzni kezdtük, a kis báránkjára, aki a kerítés mögül végig figyelt minket, beleveszett az ismeretlen messzeségbe. Aztán úgyis minden másképp lett. Robbanások és pánik. Megragadtam a hátizsákomat, a puskámat, és mentettem az életemet. Az erdei tisztás lankái mögött nehéz szívvel tekintettem végig az állatokon, akiket kénytelenek voltunk otthagyni az egymagában árválkodó tanyaudvar közepén. Kíéhezetten már a frissen sült birkahús gondolatától is félrebeszéltünk. Messziről azonban csak tehetetlenül szemlélhettük a három farkast, akik a feldarabolt állathoz közeledtek, és elkezdtek szétmarcangolni a húsát. Reménytelen egy helyzet volt.

Közelebb kerültünk a frontvonalhoz. Az erdő közepén táboroztunk. Nem volt szabad tüzet raknunk, nehogy eláruljuk állásainkat. Így telt el néhány nap, mígnem egy kora reggelen, midőn még hajnalodott, az őrhelyemen ágak ropogását hallottam. Először azt hittem, hogy valami nagyobb állat lehet, egy szarvas vagy akár egy medve, amikor az eltűnt báránka lépett elő a homályból. Azonnal felismertem a testen lévő barnásszürke foltjáról. Titokban minket követett a tanyától egészen ideig, az erdő mélyére. Felemeltem a puskámat, és rácéloztam, a báránka pedig odaszaladt hozzám,

és a nadrágomhoz dörgölődött. Eléje tartottam a tenyeremet, és a szopós barika pedig megnyalta, és szopogatni kezdte a hüvelykujjamat. A kis bari láthatóan azt hitte, hogy az anyja vagyok, akit pár nappal ezelőtt vágtam le a szeme láttára. Magammal vittem. A bajtársaim azonnal le akarták
84 ölni, de én nem engedtem. A bárány azóta is velem van. Velem aludt, én pedig vigyáztam rá, tejjel és kenyérral etettem, ha volt hol szerezni. Persze tudtam, hogy őt így hosszú ideig képtelenség lesz megtartani. Ám a nehéz háborús napokban a kis bari szokatlan erővel a szívemhez nőtt, ő lett mindenem, az egyedüli tulajdonom.

A frontvonal ostromgyűrűje bezárult körülöttünk. Gyakran gyorsan kellett előrenyomulni. Kétszer kerültünk keresztút közbe, súlyos veszteségeket szenvedtünk. A parancsnokunk, pár legjobb emberünk is elesett, tőlem pár száz méterre a Kiskölyköt telibe találta egy kézigránát, és az igazi csoda az volt, hogy a báránka és én életben maradtunk. Nehezen járható terepen vonultunk vissza. A barit az összes felszereléssel együtt a vállamra kellett vennem, kanyonokon át cipelnem. Szíve vadul dobogott a tarkómon, és járás közben gyakran hálásan megnyalt. Hamarosan csapdába keveredtünk. Az ellenség nem tudta pontosan, hol vagyunk, mi pedig, az áthatolhatatlan hegyektől körülvéve, nem tudtunk tovább menni. Kénytelenek voltunk letáborozni és kivárni az ellentámadást. Ez sokáig eltarthat. Éheztünk és a bajtársaim azzal unszoltak, hogy vágjuk le végre a báránykát. Nem engedtem. Az ügy kiéleződött. Fegyvereinkkel egymásra céloztuk, szitkozódunk és fenyegetődzünk. Ekkor a barikával együtt a társaság maradék tagjától egy közeli sziklás menedékhelyre húzódtam félre, elbarikádoztam magam, és éjjel-nappal őriztem az állatkámat. Tudtam, hogy előbb-utóbb majd megpróbálják elkaparintani előlem az egyetlen élőlényt, akit legjobban szerettem a világon. A vele való együttlét volt életem értelme. A háború már nem odakint, nem köztünk és az ellenség közt zajlott. Belopódzott a brigádunkba. Éjt nappá téve leshelyemen virrasztottam. Időnként felderítés közben fel-feltűnt egykori bajtársaim árnya. A megfelelő pillanatra vártak, hogy mikor alszom el. Aztán... nem is tudom, hogyan írjam le.

Az éhségtől és a kimerültségtől leragadt a szemem, miközben báránycám vastag pihe gyapja volt a támasztékom. A csekély alvás ellenére a lelkem továbbra is mindent figyelemmel kísért, ami csak történt. A kimerültségtől elbóbiskoltam, de ugyanakkor éber is maradtam. Honnan máshonnan maradtak volna meg bennem az elmosódott képek, a főlem hajlő három arc körvonása? A következő pillanatban a homlokom közepére mért tompa ütést éreztem, ömlött a vérem, és egy a nevemet bégető bárányhang hallatszott. Azt is tudom, hogy azon morfondíroztam, milyen fura, hogy egy bárány emberi nyelven szólongat. Még két jelenet vésődött mélyen az emlékezetembe. Az első egy ragacsos vértócsa látványa, benne fekszem, és a parázs heve,

felette egy leszúrt állat forgó teteme. A második pedig egy lehetetlen jelenet, akár meg is esküdhetnék rá, hogy mindenki szeme láttára történt. Ez egy olyan jelenet lehetett, amely a történelem során újra meg újra mindig bekövetkezik, és azokat az emlékeket idézte fel bennem, hogy a jövőben újra meg újra megisméltődhet!? Egy feldúlt tábori jelenet, halott bajtársaimé, holttestüket éppen egy farkascorda tépi szét. 85

Ötödik hit

Titokban követtem Magdát, a város védelmi parancsnokának feleségét. Az a pletyka járta, hogy az ötödik hit papnője. A háború előtt még sohasem hallottam ilyesmiről, a faluban papíron mindannyian a kommunista párt tagjai voltunk, a vallás semmiféle szerepet nem játszott, de amint érezni lehetett a háború förtelmes bűzét, az emberek igyekeztek valamely felekezet mellett elköteleződni: muszlimnak, ortodoxoknak, zsidónak vagy katolikusnak kezdték vallani magukat. Az általam ismert négy valláson kívül volt egy ötödik, hivatalos megnevezés nélkül, látható templommal, de még elismert múlttal sem rendelkezett. Az ötödik valláshoz tartoztak a magas rangú katonai parancsnokok, akik gyakran a legpiszkosabb üzleti ügyeket intézték a háború alatt, a gyűlöletet szító nacionalista politikusok és a város leggazdagabb lakói, vagyis azok, akik a káosz és a nélkülöző nehézségek idejét a maguk javára fordították és az idegen javak lefoglalásával, fegyverkereskedelemmel, kábítószer-terjesztéssel, prostitúcióval, valamint gyilkosságok révén egyik napról a másikra hatalmas vagyonokra tettek szert. Az ötödik vallás kivétel nélkül a romlottak és gazdagok vallása volt. Úgy hallottam, miszerint ez a kiválasztottak hite. Ugyanakkor ez volt mindaz, amit sikerült megtudnom az egész ügygel kapcsolatban. Ezt és még valamit, mégpedig azt, hogy az ötödik vallás képviselői szombatoként a város feletti dombokon találkoznak. Hogy hol is, azt nem tudtam meg, de amikor a piacon megpillantottam Magdát, aki éppen beszállt egy autóba, ráéreztem, hogy elérkezett a megfelelő pillanat. Motorommal követtem az autóját a városból kifelé. Az út a magas dombokra vitt fel. Valahogy sikerült elérnem, hogy nem vettek észre. Messze parkoltam le attól a helytől, ahol már rengeteg autó parkolt, és csak úgy hemzsegett a biztonsági őrköztől. Az erdőn át másztam fel a domb tetejére. Nem hittem a szememnek. Közvetlenül a csúcs alatt, a hatalmas fák lombkoronái közé rejtve, egy elképesztően hatalmas hadihajó orra meredt ki a földből. Hogy a fenébe tudtak felhozni egy hatalmas cirkálót ide a dombra és beásni a földbe, több száz kilométerre a tengertől? Sikerült az örök mellett besurrannom a hajó belsejébe. Mindenhol erős motorolaj és tömjén szag terjengett. Egy hosszú szellőtetőnyíláson keresztül végül is egy rácshoz kúsztam, amin keresztül egy hatalmas teremre

nyílt a kilátás. Emberekkel volt tele. Több előkelő politikust, maffiafőnököt, híres gazdag embert, bankárt és feleségüket, gyermekeiket és családtagjukat ismertem fel. Az óraütésre mindenki lehunyta a szemét, karját az ég felé tárta és remegni kezdtek. Pontosan dél volt, amikor közös eksztázisba
86 estek. Sokan a földre hulltak, rángatóztak és kiáltoztak, mások felállva hirdették, hogy közel a vég, hogy ők a kiválasztottak és üdvözülnek. Ebben a transzban meztelenre vetkőztek, és elkezdődött az orgia, amikor is mindenki mindenkivel közösült, beleértve az időseket és a gyerekeket, még ők se voltak kivételek. Az egyik pillanatban felharsant egy hang. Egy szokatlan, emelkedő trombitahang, olyan erőteljes és átható, mintha nem e világból szólna. Az általános örület egyre fokozódott, szinte az egekbe hágott. Sokan egymásnak estek, és láttam olyan embereket, akik egymást fojtogatták, a végtagjaikat kicsavarták, szemüket kinyomták, a legkegyetlenebb módszerekkel kínozták és gyilkolták egymást. A pokolban voltam? Milyen vallás volt ez? Aztán egyszerre csak mennydörgött. Mindaz, aki még életben maradt, letérdelt, és imádkozni kezdett. A holttestek vértócsákban heverték szerte a földön. Aztán megremegett a föld. Az előszoba mennyezete megnyílt, felettünk a fák reszkető gyökerei között, amelyek benőtték a hajót, vakító fény tűzött be. Egy gondolat suhant át rajtam, hogy az Ítélet Napja tényleg olyan lehet, mint ahogy azt a próféták leírták. A fénysugár elárasztotta alattam a bűnösöket, és egymás után magához vette őket. Majd kihuny a fény és jeges, viharos szél támadt. Ekkor jöttem rá. Soha életemben nem tettem olyat, amivel akárkít is megbánthattam volna, lelkem az igazságot és a szeretetet szolgálta, és ennek ellenére mégsem lettem a kiválasztottak közé sorolva. Magasan a hegyekben a remegő hajó szellőzőrácsához szorulva, ki voltam szolgáltatva a szélvész és a tűz kényének s kedvének, amely átcsapott a világ felett, hogy örökre elpusztítsa azt.

**Neverend* (2017). Ez a regény egy nagyon zaklatott időkből játszódik. Az EU és a világ többi országával folytatott kereskedelmi háborújában banánhiány alakul ki a boltok polcain. Szlovéniában a választások már a küszöbön állnak. A regény főszereplője, egy fiatal író, aki alkotói, szerelmi és pénzügyi válsággal néz szembe. Utóbbi miatt rész munkaidőben kreatív írásműhelyt vezet egy börtönben, ahonnan három rab küldi el neki egyperces kisnovelláit valamint egy verset (összesen 33 kisnovella szerepel a regényben, amelyek önálló műként is olvashatóak, ugyanis eredetileg a szerző egy német kiadónak írta őket, és később épültek be a regénybe). Eközben Ljubljanában kaotikusan zajlanak a szimpatizáns és ellentüntetések, erősödik a szélsőséges megmozdulások minden fajtája, a politika egyre szegyeentelenebbé válik, az egyén személyes szabadságának tere pedig beszűkül. A fiatal író nő egyre gyorsabban csúszik abba a hasadékba, amelybe egyre többen tűnnek el, akik nem tudnak, nem képesek vagy nem akarnak az ilyen játékokban részt venni. Ha szavaznia kellene, a sarki téltre és a soha el nem olvadó gleccserekre szavazna, állítja. És felfedez egy intrikus történetet, amely összekapcsolja az idriai természettudóst, Giovanni Antonio Scopoli spirituális keresését, a botanika alapítóját és levelezőtársát, Carl Linnaeust, valamint ráakad az első európai földön történő banántermesztés leírására.

A *Neverend* egy költői és egyben társadalomkritikus regény arról, hogy mi is történhetne velünk, miközben napjainkban az már valójában meg is valósult...